

بانوان هنرمند از سختی و شیرینی‌های تولید هنری می‌گویند

خلق اثر هنری با چاشنی بی‌مهری

الهام ظریفیان

گزارش

در ایران، به‌ویژه بعد از انقلاب اسلامی زنان هنرمند سعی کرده‌اند جایگاه خود را در هنر تثبیت کنند. آن‌ها با وجود همه محدودیت‌ها سعی کرده‌اند در مسیر موفقیت گام بردارند و تعریف جدیدی از زن در هنر را با توجه به آرمان‌های انقلاب اسلامی ارائه دهند. ما در گزارش زیر به سراغ سه هنرمند زن مشهدی رفتیم و از آن‌ها درباره تجربه‌شان از زیست در دنیای هنر پرسیدیم.

- چرا هنر زنانه؟**

هنر مردانه و زنانه ندارد اما هیچ کس نمی‌تواند این را انکار کند که نوع نگاه هنرمندان زن و مرد به دنیا یکی نیست؛ بنابراین شاید پیش از هر موضوع دیگری بهتر باشد پرسیم چرا نگاه زنانه در هنر اهمیت دارد و چرا ما به آثار هنری که از زاویه نگاه یک زن خلق شده باشد نیاز داریم؟
لادن اورنگی، هنرمند تجسمی و مدرس دانشگاه، در این‌باره می‌گوید: از نظر روان‌شناسی در وجود همه انسان‌ها یک بخش زنانه و یک بخش مردانه قرار دارد. آن بخش زنانه وجود که به آن «آنیما» گفته می‌شود، بخشی است که با خودش زنانگی، مادرانگی و زیبایی را حمل می‌کند و چیزی است که از اولین بخش‌های اجتماع تا بخش‌های بزرگ‌تر به آن نیاز دارد. آثار هنری خلق شده توسط زنان بیشتر مهرورزی را در جامعه تزریق می‌کند. زنان در هر محیطی که باشند و کار کنند، با مادرانگی و زنانگی‌شان می‌توانند رفت، مهرورزی و عشق را برای جامعه به ارمان بیاورند.

محبوبه سلطانی، بازیگر و طراح لباس تئاتر، نیز می‌گوید: به‌عنوان یک زن حس می‌کنم روحیه زنانه روحیه‌ای لطیف‌تر و زیبااندیش‌تر است. مادرانگی و دلسوزی حس‌هایی هستند که تنها در یک زن می‌توان آن‌ها را پیدا کرد. حتی در فرهنگ ایرانی، از زمین و وطن با عنوان مادر یاد می‌شود، بنابراین بدیهی است که استفاده از این روحیه و این فطرت شاد و زایشگر، به شادابی و نشاط شهر کمک بیشتری خواهد کرد.
ملیحه کوروش زاده، سینماگر مشهدی، نیز به «مادرانگی» زن اشاره می‌کند و می‌گوید: وقتی شما به‌عنوان یک مادر در جایگاه هنرمند قرار می‌گیرید، ظرافت‌هایی را می‌بینید که آقایان کمتر به آن‌ها توجه می‌کنند. برای مثال در المان‌های نوروزی همیشه دیده‌ام خانم‌ها با ظرافت بیشتری کار کرده‌اند و جزئیاتی را در نظر گرفته‌اند که در کارهای آقایان به آن توجهی نشده است.

- زنان و تثبیت جایگاهشان در دنیای هنر**

در تاریخ معاصر ایران، زنان نقش پررنگی در همه زمینه‌ها داشته‌اند اما شاید بیش از همه حضور زنان در هنر نمود بیرونی داشته است. همین حضور هم باعث شده است مطالبات و خواسته‌های زنان هنرمند بیشتر از پیش در سطح رسانه‌ها مطرح شود. اورنگی در این‌باره می‌گوید: زنان در جامعه ما نسبت به سال‌های گذشته خیلی فعال‌تر شده‌اند و بیشتر در اجتماع حضور پیدا کرده‌اند. آن‌ها سعی کرده‌اند جایگاه خودشان را به دست بیاورند.
سلطانی هم می‌گوید: حالا زن‌ها هم‌سطح مردها و حتی بیش از آن‌ها درگیر پروژه‌های هنری هستند. روحیات خاص زنانه و نگاه ویژه زن‌ها به جهان و زندگی باعث فعالیت بیشتر و مستمتر این جنس در فضای هنری است. حضور بانوان در فستیوال‌های

- محدودیت‌ها و تبعیض‌ها**

با وجود حضور پرتعداد خانم‌ها در سال‌های اخیر در عرصه هنر، به عقیده بسیاری از زنان، کمابیش موانع و محدودیت‌هایی وجود دارد که تلاش‌های زنان را تحت الشعاع قرار می‌دهد و باعث می‌شود آثار هنری زنان کمتر در جامعه دیده شود. اورنگی می‌گوید: با اینکه زنان در طی این سال‌ها به خودباوری‌هایی رسیده‌اند، همچنان باید سخت تلاش کنند. در حیطه فعالیت خودم این موضوع را می‌بینم. برای مثال در جشنواره‌ها بیشتر از آقایان در داوری‌ها استفاده می‌شود. البته من معمولاً جزو خانم‌هایی هستم که برای داوری هادعوت می‌شوم و اغلب نیمی‌سعی می‌کنم حمایتگر زنان کاربلد و باسواد باشم ولی در برآیند کلی کمتر شاهد حضور پررنگ خانم‌ها هستم.
کوروش زاده هم با اشاره به این تلاش‌ها می‌گوید: سازمان‌ها معمولاً کمتر سفارش کارهای خود را در حیطه سینمایی به خانم‌ها می‌دهند. در صورتی که کارگردان‌های خانم زیادی هم هستند که من می‌دانم خیلی کار می‌کنند.

او یک دلیل این موضوع را ناآشنایی مسئولان سینمایی با ظرفیت‌های خانم‌های هنرمند می‌داند و می‌گوید: در مشهد مسئولان سینمایی خودشان سینماگر نیستند و سینمایی‌ها رانمی‌شناسند. با اینکه تعداد هنرمندان در این شهر آن قدر زیاد نیست ولی در این میان باز به خانم‌ها کمتر اعتماد می‌شود.
سلطانی هم به نادیده گرفتن زنان در ایفای یک نقش مهم‌تر اشاره می‌کند و با بیان اینکه «از محدودیت گفتن را دوست ندارم»، می‌گوید: به قول

استاد کیارستمی هنرمند واقعی کسی است که از محدودیت عبور و آن را تبدیل به یک شیوه بیانی و فرصت کند. اما ما زنان در مشهد جدا از مبارزه با محدودیت‌ها، وظیفه سخت و بزرگ دیگری هم داریم و آن ساختن الگویی مناسب و درست از زن هنرمند مسلمان و ایرانی است که به‌عنوان باری بر دوش همگی‌مان سنگینی می‌کند.

سلطانی این گزاره را که بانوان حضور کم‌رنگ‌تری در فعالیت‌های هنری شهر دارند قبول ندارد و می‌گوید: در هنر تئاتر و سینما که من در آن‌ها مشغولم، هنرمندان زن بزرگ و موفق بسیاری داریم که حتی در سطح کشوری خوش می‌درخشند.

- تلاش مضاعف هنرمندان زن برای دیده شدن**

بسیاری از زنان معتقدند زن‌ها برای دیده شدن باید تلاشی بیشتر از مردان داشته باشند. شاید باید این تلاش‌ها در عرصه هنر بیشتر هم باشد، چون برخلاف

بسیاری از رشته‌ها، مخاطب رکن اصلی هنر است. هنرمند اثری را تولید می‌کند تا پیامی را منتقل کند و برای انتقال این پیام پیش از هرکاری باید کارش از سوی مخاطب دیده شود. اما به نظر می‌رسد حساسیت‌های فرهنگی و قانون‌های نانوشته موانع جدی فراوانی برای دیده‌شده‌زنان هنرمند ایجاد می‌کنند. اورنگی در این‌باره می‌گوید: هرکدام از زنان هنرمند به‌تنهایی ممکن است حرکت‌های رو به جلویی داشته باشند و افتخاراتی هم در مجامع داخلی و خارجی کسب کرده باشند اما در برآیند کلی مشکلاتی که

گریبان جامعه زنان هنرمند را گرفته است، باعث می‌شود موفقیت‌های زنان کمتر نمود بیرونی داشته باشد. کوروش زاده هم می‌گوید: یک خانم هنرمند باید بیشتر کار کند و با چندین آقا مبارزه کند که بتواند سفارش کار بگیرد. وقتی هم به یک خانم سفارش کار داده می‌شود، از او انتظار دارند که با دستمزد کمتری کار کند. خانم‌ها وقتی این تبعیض‌ها را می‌بینند، کمتر سراغ سفارش کار از سازمان‌ها می‌روند. خیلی از خانم‌های فیلم‌ساز را می‌شناسم که با اینکه تجربه زیادی دارند ولی آن قدر بی‌مهری دیده‌اند که یا کارشان را کنار گذاشته‌اند یا از مشهد مهاجرت کرده‌اند. مهاجرت برای آقایان هم هست ولی اینکه خانم‌ها بروند اثرات بیشتری برای جامعه هنری مشهد دارد، چون باعث می‌شود هنر زنانه در شهر کم‌رنگ شود. به نظر سلطانی اما دیده شدن کم‌اهمیت‌ترین خواسته هنرمند است. او معتقد است هنر به دنبال مانیایی است و هنرمند تصویر جهان را زیباتر و تحمل‌پذیرتر تصویر می‌کند.

او می‌گوید: ما زنان هنرمند باید بیشتر از دیده شدن در تکاپو دیدن باشیم، باید جهان را زیباتر ببینیم و زیباتر نمایش دهیم.
نقش تشکل‌های زنانه هنری
در جست‌وجو برای یافتن راه‌حلی که بتواند مسیر

محبوبه سلطانی:
ما زنان در مشهد جدا از مبارزه با محدودیت‌ها، وظیفه سخت و بزرگ دیگری هم داریم و آن ساختن الگویی مناسب و درست از زن هنرمند مسلمان و ایرانی است که به‌عنوان باری بر دوش همگی‌مان سنگینی می‌کند

چند نفر از فعالان‌های هنری بانوان هنرمند در مشهد

را برای فعالیت هنرمندان و خلق آثارشان هموارتر کند، بسیاری به‌ضرورت تشکل‌های هنری زنانه اشاره می‌کنند. آن‌ها معتقدند هرچند تلاش‌های فردی اهمیت دارد اما طرح مطالبات از طریق تلاش‌های جمعی می‌تواند اثربخشی بیشتری داشته باشد. اورنگی در این‌باره می‌گوید: دغدغه‌های روزمره باعث می‌شود خیلی از خانم‌ها کمتر فرصت کسب شناخت و آگاهی داشته باشند. این باعث می‌شود جمعیت‌های هنری زنانه کمتری داشته باشیم. تعاملات کاری با هنرمندان خارج از ایران هم در تأثیرگذاری تشکل‌ها نقش دارد.

تشکل‌های زنانه به این تعاملات نیاز دارند. من خودم سعی می‌کنم این تعاملات را برای دانشجویانم ایجاد کنم و آن‌ها را با جاهایی که کار می‌پذیرند مرتبط کنم ولی این خیلی محدوده کوچکی است. برای بانوان هنرمند مشهد به‌گدعه‌ها و تشکل‌هایی که مانند یک صنف عمل کنند و بتوانند در این زمینه از زنان هنرمند حمایت کنند نیاز داریم. کوروش زاده هم به‌ضرورت وجود چنین تشکل‌هایی اشاره می‌کند و می‌افزاید: تشکل‌هایی باید باشند که از خانم‌های هنرمند حمایت کنند. برای مثال خیلی سال است که کارشناس سینمایی در اداره ارشاد آقااست، چرا در این رشته یک کارشناس خانم نداریم؟

سلطانی نیز می‌گوید: تشکل‌ها مردانه و زنانه ندارند، ولی در حالت کلی تشکل‌های هنری در مشهد متأسفانه فعالیت‌های موفق و مؤثری نداشته‌اند و همین نداشتن تأثیرگذاری باعث می‌شود هنرمندان از حضور در تشکل‌ها دلسرد و به آن‌ها بدگمان باشند. این شاید بزرگ‌ترین نقطه ضعف هنر مشهد باشد، چیزی که فضای هنر شهر ما را تبدیل به مجمع‌الجزایری جدا افتاده و دور از هم کرده است. اتحاد تشکل‌ها می‌تواند تأثیر زیادی داشته باشد اما این جداافتادگی تأثیر آن را کم و کوتاه کرده است.

ایستگاه خبر

محمدحسین نیرومند، هنرمند مشهدی و عضو هیئت انتخاب جشنواره

فیلم فجر:

فیلم‌اولی‌های جشنواره فجر از بهترین‌ها هستند

یک روز تا وعده دبیر جشنواره فیلم فجر برای اعلام اسامی فیلم‌های راه یافته به چهل و یکمین دوره این رویداد باقی‌مانده است و اگر چه فیلم‌ها مشخص نیستند، اما برخی اعضای هیئت انتخاب به تعریف از

فیلم‌ها پرداخته‌اند. این دوره از جشنواره به اذعان بسیاری از کارشناسان به نوعی محصول مدیریت جدید سینماست و آثاری که مجوز گرفته‌اند طبق تأکید مدیران سازمان سینمایی با تمرکز بر تنوع ژانر تولید شده‌اند. گمانه‌زنی‌ها و محدود خبرهای منتشرشده از جشنواره امسال نشان می‌دهد که احتمالاً این دوره بیشتر محل حضور کارگردان‌های جوان باشد و شاید ریل‌گذاری مورد نظر مدیران از همین جا آغاز شود. در این زمینه محمدحسین نیرومند که مشاور هنری و سینمایی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز هست، در گفت‌وگویی با نشریه جشنواره به این نکته اشاره کرده است. او مهم‌ترین ویژگی تولیدات امسال را که به جشنواره ارائه شده‌اند عدالت فرهنگی دانسته و گفته است: ساخت فیلم در گستره ایران زمین از شمال غربی تا جنوب شرقی، نمونه آن است. تنوع اقلیمی نیز در جشنواره نمود دارد. از ویژگی‌های دیگر این دوره جشنواره آن است که در آثار جدید سینمای ایران، فیلم‌های رایج ارزان و محدود به تک لوکیشن (به اصطلاح فیلم‌های آپارتمانی) کمتر مشاهده می‌شوند. همچنین فیلم‌ها از تنوع موضوعی هم برخوردار هستند. امسال سینمای اجتماعی با چند فیلم خوب می‌تواند علاقه‌مندان این دست آثار سینمایی را راضی کند. خوشبختانه گونه سینمای دفاع مقدس امسال متفاوت از سال‌های گذشته، حتماً توجه هیئت داوران را به خود جلب خواهد کرد. نیرومند درباره حضور کارگردان‌های فیلم‌اولی نیز بیان کرد: کارگردان‌های اول مانند سال گذشته پرتوان و با موضوعات متنوع در جشنواره حضور یافته‌اند. به نظر می‌رسد فیلم‌های این کارگردان‌ها، جزو بهترین‌های جشنواره امسال خواهند بود. وی درباره حضور نسل جدید و پویا از بازیگران سینمایی در جشنواره امسال هم گفته است: فرصت پدید آمده، باعث حضور بازیگران جوان شده است. از نگاه من این اتفاق امسال هم در آثار مختلف رخ داده به‌طوری‌که برخی بازیگران جوان، می‌توانند در آینده به عنوان چهره‌های سینمایی مطرح شوند. او معتقد است: جشنواره امسال نشان خواهد داد که جریان تولید در سینمای ایران بزرگ‌تر از آن است که برخی حرکت‌ها، خللی در آن ایجاد کنند. فکر می‌کنم اکثر هنرمندان سینمای ایران بر این باورند که جشنواره فیلم فجر، جشن ملی سینمای ایران است. از نکات جالب و تأمل برانگیز جشنواره، حضور برخی چهره‌هایی است که از بیرون وانمود می‌شود چندان رغبتی به کار ندارند ولی اتفاقاً فعالانه در جشنواره امسال حضور دارند. نیرومند در پایان گفته است: به عنوان کسی که عضو هیئت انتخاب سال گذشته هم بوده‌ام، با جرئت می‌توانم بگویم میانگین سطح کیفی و فنی فیلم‌های امسال اگر از فیلم‌های سال گذشته بیشتر نباشد، کمتر نخواهد بود.

جارسوق هنر

تاریخ‌نمایش فیلم‌های فجر ۴۱ در استان‌ها اعلام شد

مدیر روابط عمومی چهل و یکمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر از برگزاری این رویداد در استان‌های کشور خبر داد. مسعود نجفی با بیان اینکه امسال برای نمایش فیلم‌ها در استان‌ها برنامه ریزی وسیعی شده است، گفت: از ۱۷ تا ۲۳ بهمن فیلم‌های جشنواره فجر در ۱۳۱ استان کشور به نمایش درخواهد آمد و فروش بلیت‌ها به صورت برخط خواهد بود.

فروش سینماها به ۳۵۰ میلیارد تومان رسید

پس از یک پاییز راكد، كمتر كسى تصور مى‌كرد سينماى ايران بتواند تا عيد نوروز، فيلم‌جديدى را به روى پرده بفرستد و گيشه آن از مرز ۳۰۰مليارد تومان عبور كند. اما با توجه به اكران چند فيلم جديد، سينماها خيلى زودتر از آنچه تصور مى‌شد به رونق نسبي رسيدند تا گيشه در نخستين روزهاى فصل بهمن بتواند از مرز ۳۵۰مليارد تومان عبور كند و براى قله‌هاى ديگر خيز بردارد. سينماى ايران در سال ۱۴۰۱، درحالى‌كه از مرز ۳۵۰مليارد تومان عبور كرد كه تعداد مخاطبان آن به ۱۱مليون و ۴۰۰هزار نفر رسيد. براى اين تعداد مخاطب، ۵۳۶هزار سانس تعريف شد. پرفروش‌ترين فيلم امسال، «انفرادى» است كه هفتم ارديبهشت به روى پرده رفت و توانست با ۲مليون و ۴۳۵هزار مخاطب، گيشه‌اى ۷۷مليارد و ۶۰مليون تومانى داشته باشد. ساخته مسعود اطيايى، بدون در نظر گرفتن تورم، نخستين فيلمى است كه در چنين گيشه‌اى در سينماى ايران دست يافته است. باتوجه به تداوم اكران آثار جديد تا انتهاى سال و نمايش چند فيلم جديد، اين انتظار مى‌رود كه سينماى ايران تا پايان اين سال سخت بتواند خود را به گيشه پانصدمليارد تومانى نزديك كند.

شهر

۳۱ شهریور

۱۴۰۱ - ۱۴۰۲
۱۳۹۹ - ۱۳۹۸
شماره ۲۹۹۹

۱۱

↓

۱۱

۱۱